

# DÉLMAGYARORSZÁG

76. évfolyam, 4. szám,  
1986. január 6., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT  
SZEDED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint  
Ára: 1.80 forint

## Tűnődés útközben

Kora esti vonaton zötykölődünk az Alföldön, darabig a Tisza vonalát követve. Az utitársak zöme napi rendes utazásadagját tölti, jó ismerős-ként kurjongat, kártyát kever a felszállóknak. Mások meghittent puszognak, a serdülő ifjúság bonyózik. Később, szinte vezényszóra, összekapják táskáikat, és letódulnak. Kettlen maradunk egy legénykével. Még kisfiús arcú, hosszú hajú. Farmerzubbonnyán címerül nagy, fehér sást visel, és meglepetésemre igazi, varrottas mintázatú csizmát. Nyírségi faluból jön nővére falujába dolgozni. Nincs tizenhét éves, naponta kétszer géppel megfeji azt a negyven tehenet, amit rábíztak. Mindennap — hajnalban és késő délután — bemegy dolgozni, kivéve havonta hat szabadnapot. Fizetése nem sok, nem kevés: havi hétezer-kettőezer forint. Ha nem veszi ki a szabadnapjait, nyolc főle megyen, mondja elégedetten.

És mi is elégedettek lehetünk vajon? Barátom, mai helyzetünk gondjait jellemezve, Marxra hivatkozik, mondván, előbb a gyomrot kell megtölteni, és csak azután következik a nehezebbje, a fej problémáinak megoldása. Kérdem a legénykét, mivel tölti két fejs között idejét. Nem is tudja, szundikal, mászkál a faluban. Olvas is, csak attól álmos lesz, tévét néz, csak sajna attól is álmos. Egyébként tervezi, Pestre megy, az egyik ipari vállalat féléves bentlakásos tanfolyamára, utána külföldi munkavállalás következik — szándékai szerint Jogositvány is kellene, talán előbb azt szerzi meg, még itt, a faluban.

Ilyen nagy nyugalom lenne mifelénk? És csak zavaros fejűk türelmetlenkednek? Félő, nem ilyen egyszerű a képlet, sőt. Inkább valószínű, a legényke kimaradt valamiből. Alkalmassint a korból, amelyben élünk. Persze, semmiről sem késett le véglegesen. Még nagy idő áll előtte, de mikorra ér a jelenig? Aztán, az is elgondolkodtató, sokan vannak vajon az ilyen legényké, netán idősebb kiadásban? Régi kérdés, tán némelyeknek az ötvenes éveket idézi; na, de ki a felelős a legényke sorsáért? Feltehetően önmaga meg a környezete, hogy milyen példákat látott, mi választott és mit tagadott — ő döntötte el. Különben is, becsületesen dolgozik, mi mást lehet tőle kívánni? A műveltséget, tájékozottságot általában rosszul fizetik mifelénk, de meg egyébként is, rá más feladatot bíztak, s azt ő elvégzi. Ráadásul fontos is, hogy elvégezze, azért fizetik meg ennyire.

Nyugtalanító, persze, hogy miközben komputer-technikáról, társadalmi modernizációról, úrfegyverkezéssel és békeharccról szólnak a dobok, ő mintha másik világban élne. Természetesen ott is vannak gondok, kemény köznapi gubancok. Csak éppen nagyon másfélék, mint amitől ez a század hangos. Mondhatni, ez mindig is így volt, örüljenek a nagyokosok, hogy ők mindent értenek.

Tűnődve a legényke mostani állapotán, könnyen eljuthatnánk az unalomig ismételt elmarasztalásokig, melyek az iskolát illetik. Nem tanították meg a tűnő idő értékére, az emberi munka hasznosságára, örömeire, szóval, éppen azok maradtak ki képzéséből, amik elkísérhetnének életében. Cserebe a betűvetés mellé kapott valamiféle adatokat földrajzról, történelemről, ám ezek — kivülmaradva a mindennapok — elsorvadnak, elfelejtődnek. Afféle fölösleges gyerekkori emlékké válnak, mielőtt végképp elenyésznek. Így azután tényleg álmosító a bötü, de a televízió is, ha csak nincs hirig vagy valami izgi. Széplelkeknek tán riasztó világ ez, a köznapi valóságban két lábbal történőknek megszokott, a cinikusoknak meg túl szép is jelenvalóságnak ahhoz, hogy általános legyen.

Igazság van abban is, hogy ezeknek a jól kereső fiataloknak kevés olyan kötőanyag van az életükben, ami odafűzné őket falujukhoz. Ahol történik valami, az a nagyváros, leginkább Budapest. Csakhogy ők ilyen felkészültséggel hiába mennek a nagyvárosba, mert valójában izig-vérig falusiak maradnak. Minél inkább mutatják öltözködéssel, szokásaikkal a város-lakót, annál jobban különböznek. Az elmúlt négy évtized egyik sokaktól megszervezett fölismerése, hogy egyetlen generáción belül csak nagyon nehezen lehet életmódot változtatni. Formailag persze megoldható, hogy tegnap a fejőgép, holnap az íróasztal, netán egy modern nagyüzem gépterme, ám minőségi munkához ritkán elég egy emberöltő.

Hihetné valaki; jámbor lélek, ilyen legénykével csak a vonaton találkozni. Pedig körbenézve városunkban, de még a felsőbb iskolákban is, szépecskén sorakoznak. Nem henyélő, többnyire dolgos emberek, lehet belőlük még akárki, de valami történelem alatti ártatlanságban élnek, távol tartva magukat minden fölösleges érdeklődést közügyekről, világról.

Magyarozatként fölösen sokféle ok kínálkozik. Csak ettől még a helyzet nem változik. Hiszen rendjén van, hogy dolgozni kell mindenekelőtt. De csak ettől várni az ország fölvirágzását? Megkerülhetetlen a tömeges részvétel közös ügyeink alakításában, mert ez a társadalmi tapasztalat elkötelezetté tehet, a kívülállókból cselekvő felnőtte. Ellenkezőleg fokozódik annak veszélye, hogy valóságos társadalomismeret hiján a felnövekvő nemzedék világképe, törekvése „kancsalul, festett egekbe néz”. Márpedig a hamis remény delibábia, hasonlóan a látóhatár tudatlanság szabta beborulásához, egyaránt tévútra visz. Illúzió és csüggedés helyett a társadalom ismerete adhatna utat a jövőbe az odakészülő nemzedékeknek. Politikai intézményeink és cselekvő értelmiségünk közös vizsgálja lesz, mit hoz a nyolcvanhatos év.

Tráser László

## Sugárutak közé szorított világ

### Móráváros kialudta álmát?

Annyit tudtam róla, hogy innen indult Sándor Csikar, a Kinizsi-pályán tombolni kötelező vasárnap délutáni program, a „Hármasban” minden beleváló óvodás leihatja a sörről a habot, és a Cserepes sor környékén nem is olyan egyszerű rókusi kölyköknek hazakisérni egy lányt.

Annyit láttam belőle, hogy a házakról salétrom cibálja a vakolatot, a közvilágítás fogalmát legfeljebb újságokból ismerhetik, az utcák gumicsizmába kényserít a sár, a ház előtti padokon öregek siratják az eltűnt fiatalságot, és kómúves itt bizony nem keresné még a mindennapi betevőre valót.

Annyit éreztem, hogy Móráváros elaludt, és szebb jövőről álmodik.

Ma más tudom, hogy azt a bizonyos álmot „épitési tilalomnak” keresztelte a hivatal, s a hatvanas évek elején indult szénhidrogén-kutatásnak köszönhető Móráváros a jeleltől időt, azt, hogy hátránvá el sem kezdhetted ledolgozni. Mert hátrányt, azt bizony kapott bőven a múlttól.

„Móráváros a 19. század közepén a régi Palánk és Alsóváros egy részéből alakult. Nevét a város főbírójáról, Móra Balászról kap-

ta... Szedgednek ezt a részét 1827-ben kezdték felparcellázni, és a város legszegényebb családjai költöztek ide. Kubikosok, téglagyári munkások, cserepek, kendergyári dolgozók, napszámosok. Ezért vált Móráváros a szegedi munkásmozgalom bölcsőjévé” — emlékeztet régmúlt évtizedekre a Szedged útkönyv egy bekezdése.

A múlt ismerete szép dolog, kötelességünk is, de egyszerű hétköznapokon az itt lakókat sokkal inkább az izgatja: meddig tart még az álom, mikor lesz Szedged déli vidéke méltó a másfél évtized alatt gyökeresen átforgalmalt északihoz. Mert hiába irhatjuk le igazságként: Móráváros oktatási központ, hiszen két általános iskola mellett itt áll a 600-as és 624-es szakmunkásképző intézet valóban modern épületegyesítése, hogy fontos ipari körzet, amit a textilművek, a Volán, a kábelgyár is bizonyít, hogy a nemrégiben 200 ágas pavilonnal bővült kórház egészségügyi centrummá emelte, hogy jó néhány társasház már a nyolcvanas évek követelményeinek is megfelel... szóval hiába a dicsekvésnek is beillő felsorolás, ha az utcákon még mindig a sár az úr.

Hogy meddig kell várni? Kátát” is. Ez a terület ugyanis a hagyomány szerint a Bakay Nándor utca — egyben Móráváros egyik legjobb ismerője) így válaszolt: „Úgy érzem, nem sokáig. Egyébként aki ma sétál végig a hangulatos utcákon, máris tapasztalhatja a változásokat. A sarat sok helyen legyőzte már a beton, ami alá gázvezeték is jutott, nem kevés lakossági segítséggel az elmúlt öt évben tíz utca kapott új járdát, s évek óta kész az a főcsatorna, amelyhez hamarosan újak csatlakoznak — a településfejlesztési hozzájárulás jóvoltából”.

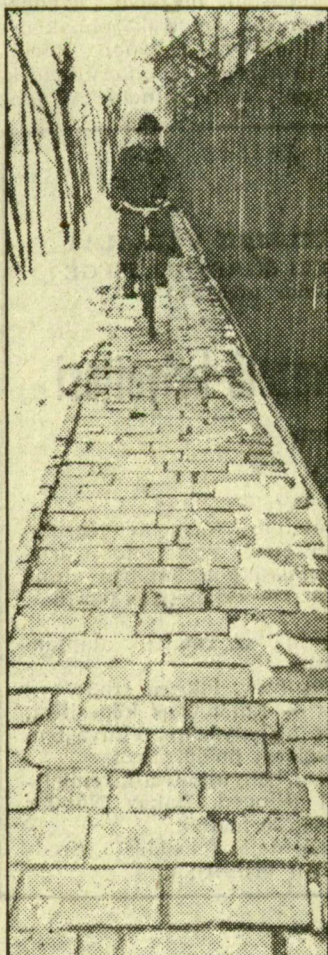
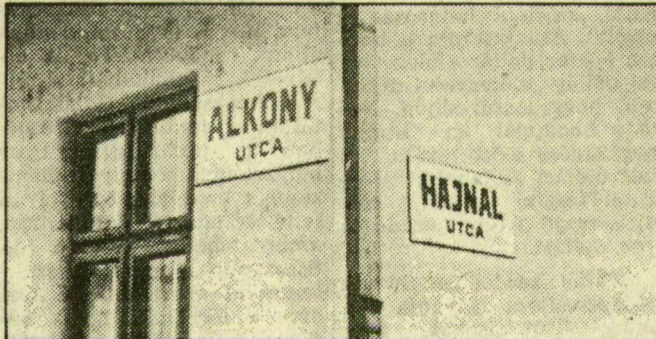
A teho nem kis büszkesége az itt lakóknak, hiszen Szedgeden talán itt szavaztak a legtöbben igennel (74,6 százalék), ami ugyebár nem kevés mórávárosi lokálpatriotizmust sejtet. „Lajta utca”, Hajnal utca, Csillag utca” — hallom a csatorna-építésre kijelölt területek nevét, s ha ehhez társadalmi munka, tanácsi támogatás meg a vízmű segítségével is párosul, netán még...

Tervek, szándékok, tervek. Akkor a hosszú álomnak vége? A Kolozsvári téren most épülő ABC is valami ilyet bizonyít. Nemi kis ironiával bizonyítéként foghatjuk fel Móráváros „terjeszkedési politi-

Most pedig félre a tréfával, mert a gondokhoz komolyság illik. Különösen Móráváros gondjaihoz, hiszen akad még bőven. A kereskedelmi ellátást ma még három-négy elavult boltocskára szimbolizálja, a szolgáltatás sokszor alapvető igényeket sem tud kielégíteni, hiszen fodrász is, cipész is hiányzik. S bizony egy hosszúra nyúlt délelőtti sétán azt is láthattuk, hogy jó néhány utcában ma is csak autómotó kíséretében ajánlatos behajtani. A Cserepes sor környéke pedig...

Hiába no, hosszú volt ez az álom. S mivel szépnek sem nevezhető — felejtjük el.

Bátyi Zoltán



## Móra Balázs lábnyomán

Nagy László montázsza

